

2020 -2023

Foto: Arne Langmo, *Kviger på høstbeite*

LANDBRUKSPLAN INDRE FOSEN

Et robust matfat for Trøndelag

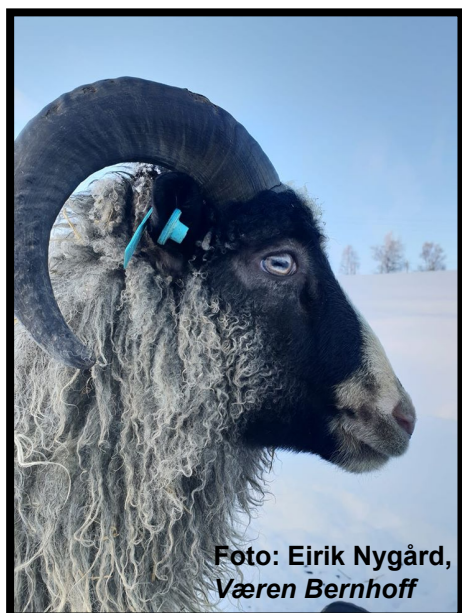

Foto: Eirik Nygård,
Væren Bernhoff

Foto: Roar Sjøbakk,
Fairytale i vekst

Foto: Richard Hanssen,
Gris i hus på beite

Landbruket i Indre Fosen

Indre Fosen er den fjerde største kommunen på melk og sjette størst på verdiskaping i jordbruket i Trøndelag. Indre Fosen har også store skogressurser og store beiteressurser i utmarka. Det var 298 foretak som søkte produksjonstilskudd i Indre Fosen, derav 204 husdyrbrukere. I 2020 kom det til 6 husdyrbrukere fra Verrabotn.

Indre Fosen hadde i 2015 en samlet verdiskaping i jordbruket (bruttoprodukt) beregnet til 145 millioner der 2/3 kommer fra melkeproduksjonen. Verdiskapinga i skogbruket var på 11,6 millioner og for landbruksbasert tilleggsnæring på 15,8 millioner.

Andel sysselsatte i all landbruksbasert virksomhet av totalt sysselsatte i kommunen var i 2015 13 % for Indre Fosen. Sysselsettingsvirkninger i 2015 var 542 årsverk for jord, skog og relatert industri i kommunen. Ett årsverk er beregnet til 1 845 timer. Ved bruk av sysselsettingsmultiplikatorer kan vi finne ringvirkningene fra jord- og skogbruket. I sysselsettingsberegninger for 2015 for Indre Fosen kommune anslås det samlet 1 010 landbruksrelaterte sysselsatte i Trøndelag basert på de 342 som er sysselsatt i primærleddet.

Kommunens næringsarbeid er organisert i sektor for næring og areal der landbruk er ett av fagområdene. Gjennom prosjektet DYRK Fosen er det ett stort nettverk på landbruk der kommunene har fått økt samarbeid og kompetanseheving og der forvaltning og næringsutvikling løfter i lag.

Stortingsmelding nr. 11 (2016-2017) om Landbruks- og matpolitikken har fire overordna mål: matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. Jordbrukspolitikken skal legge til rette for økt matproduksjon, mer mangfold, økt effektivitet og styrket konkurransekraft.

Hvordan trøndersk landbruksrelatert virksomhet utvikler seg framover avhenger av rekke forhold, blant annet av landbrukspolitikk, arealforvaltning og innovasjon/fornyelse i næringene. Klimakur 2030 vil trolig også påvirke landbruket.

Landbruket i Indre Fosen skal være ledende i Trøndelag. Vi har ett stort og mangfoldig produksjonsmiljø i de tradisjonelle næringene som tar i bruk ny teknologi og søker å utnytte markedsmulighetene. Næringa er framoverlent og søker også muligheter i landbruksbasert tilleggsnæring.

Bonden produserer mat og fellesgoder og er stolt av arbeidet sitt! Det ene er de gode naturprodukter som produseres i form av melk, kjøtt, ull, egg, korn, grønnsaker - men også og de indirekte verdier som kulturlandskap, spredt bosetting, setermiljø, trivsel og arbeidsplasser utgjør. Bonden er og en kultur- og tradisjonsbærer som bringer videre og utvikler tradisjoner og skjøtter nyere og gamle kulturminner.

Hovedsatsingsområdene i Indre Fosen kommune i planperioden skal være å

- 1) *Opprettholde melke-, kjøtt- og grovfôrproduksjon*
- 2) *Utnytte beiteressursene*
- 3) *Øke landbrukets bidrag til et bærekraftig samfunn*

Landbruksplan for Indre Fosen

Landbruksplanen er en del av Indre Fosen kommune sitt plansystem. Leksvik og Rissa kommune hadde begge utdaterte landbruksplaner og det er nå laget en helt ny plan for den nye kommunen. Planen gjelder for 2020-2023 og følger dermed kommunestyreperioden.

Landbruksrådet har vært styringsgruppe i prosessen med planen og har også hatt funksjonen som arbeidsgruppe. Det ble arrangert fem grendemøter i perioden januar til mars 2019 der det kom inn mange innspill på hva som er viktig for næringa at det arbeides aktivt med. Landbruksrådet har hatt landbruksplan på agendaen på ... møter.

Landbruksplanen er en fagplan. Derav følger faglig høring; det vil si at fylkesmannen og lokale landbruksorganisasjoner er høringsinstanser. Arealutvalget er behandlende og innstillende organ. Arealutvalget har også hatt to arbeidsmøter der de har jobbet med planen. Høringen foregikk i perioden 29.04.2020-20.05.2020. Det var innen høringsfristen kommet inn åtte uttalelser. Arealutvalget la fram innstilling med forslag til ny landbruksplan i møte den 25.08.2020. Landbruksplanen ble vedtatt i kommunestyret den 10.09.2020.

Foto: Per-Arne Sæther,
Dronning fjellrose på Mevassetran

Foto: Roar Sjøbakk, Såing i godvær

Foto: Øystein H. Sæther,
Frittgående høns

Foto: Per-Arne Sæther, Tynningshogst på heia

Vedlegg til planen

- Ressursgrunnlaget
- Utviklingstrekk i landbruket
- Verdiskaping og sysselsetting
- Rammer og føringer i landbruket

Foto: Annika Svorkdal,
Innhøsting av grønnsaker
på Fosen folkehøgskole

Tiltaksplan for Indre Fosen

Landbruksplan for Indre Fosen har 51 delmål fordelt på fem hovedmål og enda flere tiltak. Tiltakene skal gjennomføres i samarbeid mellom næringa, kommunens ansatte og politikerne i Indre Fosen. Det er administrasjonen som har hovedansvaret for oppfølginga av planen. Med dagens kommunale ressurser vil mange av delmålene i denne omfattende planen ikke kunne prioriteres. For å sikre gjennomføring av tiltakene i planen må det inn en ekstern ressurs i planperioden.

Hovedmål 1: Landbruket i Indre Fosen skal være en pådriver i lokal, regional og norsk landbrukspolitikk og ha fokus på arealbruk.

Delmål	Tiltak	Gjennomføres i	Ansvarlig
1.1 Påvirke ovenfor kommune, fylke og statlige landbruksmyndigheter	Ta opp viktige utfordringer i landbrukspolitikken og gi innspill til lokale politikere, fylke og landbruks- og matdepartementet.	Kontinuerlig	Alle
	Fremme landbrukets stilling og styrking av rammevilkårene i næringa.	Årlig	Faglagene Politikerne
1.2. Landbruksrådet som høringsinstans	Landbruksrådet får landbrukspolitiske høringer til uttalelse.	Etter behov	Admin
1.3. Nullvisjon for omdisponering av jordbruksarealer	Landbruksrådet en høringspartner i omstridte kompliserte saker i forbindelse med arealplan.	Etter behov	Admin
	Dispensasjonspraksisen gjenspeiles av at jordvern ett et forhold det skal legges særlig vekt på.	Kontinuerlig	Politikerne
1.4. Utvikle nye løsninger	Bistå gårdbrukerne ved planlegging, oppstart og gjennomføring.	Etter behov	Rådgivere Admin
	Bistå i pilotprosjekter - f.eks. nye sonegrenser	2020-2021	Admin
1.5. Kommunale retningslinjer for landbruksforvaltningen	Utarbeide kommunale retningslinjer for skjønnnet innenfor lovforvaltningen i Indre Fosen kommune	2021	Arealutvalget
1.6. Økt regionalt samarbeid	Utvikle samarbeid om rutine-beskrivelser, rovviltforvaltning, felles retningslinjer og tilskuddsforvaltning på skog og på næringsutvikling	Kontinuerlig	Admin
1.7 Økt samhandling mellom landbruksrådet og arealutvalget	Fremme sak på valg av representant fra arealutvalget til dialogmøter med landbruksrådet	2020	Arealutvalget

Hovedmål 2: Landbruket i Indre Fosen skal ha en mangfoldig bruksstruktur og produksjon med fokus på økt verdiskaping og bosetting i grendene.

Delmål	Tiltak	Gjennomføres i	Ansvarlig
2.1. God infrastruktur i grendene der telefondekning er viktigst	Arbeide for bedre dekning og bedre infrastruktur i hele kommunen (God infrastruktur: fiber, mobildekning, vei, offentlig vann og avløp)	Hele perioden	Politikerne
2.2. Unngå driftsstans som følge av strømbrudd	Lage beredskapsplan for strømbrudd.	2020	Faglagene
2.3. Generell økning av produksjonsomfang i alle produksjoner der det er rom for det	-Utnytte markedsmuligheter og stimulere til produksjoner det er naturgitte forhold for. -Potensiale i nydyrking, utmark og gjengrodd kulturmark.	Kontinuerlig	Faglagene
2.4. Fornyning i driftsapparatet	Investering i driftsbygninger	Etter behov	Admin Rådgivere
2.5 Øke melkeproduksjonen og unngå nedgangen i antall melkebruk	-Økt kvoteutnyttelse -Kommunal oversikt/utveksling av kjøp/utleie og salg/leie -Delta aktivt i prosjekt for mindre melkebruk i regi fylkesmannen	Etter behov 2021	Rådgivere Admin Tine
2.6. Opprettholde produksjonsmiljøene	Rådgivningspakke til bruk som ønsker å investere i driftsbygningene.		Admin
2.7. Oppmuntre til framtidstro og entusiasme	Skape sosiale og faglige arenaer i samarbeid med faglagene og både innen og på tvers av produksjoner og fagmiljø.		Faglagene Admin
2.8. Økt samhandling mellom landbruk og reiseliv	Fokus på muligheter, f.eks. se på eksportmuligheter. Arbeide med yrkesstolthet og betalingsvilje.		Ulike lag Admin
	Reiselivssamarbeid, nettverksbygging, kompetanseheving. Opprettholde kulturlandskap. Lokalproduserte produkter.	Ved behov	Admin Faglagene Faglagene
2.9 Støtte opp om eksisterende og nye tilleggsnæringer	-Informasjon og hjelp ved søknader. -Nettverksbygging for nye næringer. -Stimulere til økt foredling -Biogass/lage pelletert gjødsel av blautgjødsel.		Politikerne Perler på en snor Admin Rådgivere og faglagene
2.10. Pådriver på landbruksnæringa	Pådriver dedikert arbeid for økt verdiskaping på jord og skog, samt rekrutteringsarbeid.		Admin
	-Oppfølging av driveplikten.	Årlig	Admin

2.11. Jordbruksarealer holdes i hevd og i full drift	-Fokus på drenering og fornying av eng og tilstrekkelig beitetrykk på beiter.		Admin og faglagene
2.12. Stoppe gjengroing og restaurere jordbruksareal	Motivere og informere om arbeid for å hindre gjengroing og muligheter til støtte for restaurering gjennom Miljødirektorat, SMIL og RMP.	2021	Admin
2.13. Økt opptak av føreheter i utmarka	Lage beitebruksplan som belyser potensialet i utmark og hvordan utnytte dette.	2021	Admin, politikere og beitelagene
2.14. Løse utfordringer med gjerdehold mot utmark	Beitebruksplan med utfordringer og løsninger		Beitelagene og politikere
2.15. Opprettholde og videreutvikle den økologiske produksjonen	-Stimulere til omlegging. -Arbeide for økt kunnskap. -Støtte opp om Reko-ringene	Kontinuerlig	Admin og faglagene
2.16. Spredt bosetting utenfor pressområdene	Tillatelser til spredt boligbygging utenfor pressområdene – må ikke berøre jordbruksareal	2022	Arealutvalget
2.17. Økt satsning på grønnsaker, frukt og bær	Prosjektbasert satsning for økt produksjon; kompetanseheving, nettverksbygging og avsetning.		Alle, samt Norsk landbruksrådgivning
2.18. Flere makeskifter	Prosjektbasert satsning der det jobbes direkte opp mot grunneiere		Politikere
2.19. Flere setre i drift	Se på mulighetsrommet og potensielle nye seterbrukere		Leksvik seterlag og admin
2.20. Sikre landbruks-eiendommer som er underlagt priskontroll at de blir prissatt ut i fra ressursgrunnlaget for matproduksjon	Bruke virkemidler innenfor lovverket til å holde prisen på landbrukseiendommer nede på et akseptabelt nivå basert på ressursgrunnlaget. *	Kontinuerlig	Politikerne og admin

* Salgsprisen på konsesjonspliktige eiendommer skal vurderes for å sikre en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. Prisnivået på landbrukseiendommer må ikke være høyere enn det som står i forhold til verdien av eiendommens driftsgrunnlag og den verdien som eiendommen har som bosted. Det er ønskelig å følge en stram linje på priskontrollen i Indre Fosen kommune. Helhetsvurderingen kommunen kan gjøre som konsesjonsmyndighet gir rom for å sette prisen noe ned, noe Indre Fosen kommune skal benytte seg av der det er mulig.

Hovedmål 3: Bedre utnyttelse av skog og innmark i Indre Fosen kommune

Delmål	Tiltak	Gjennomføres i	Ansvarlig
3.1. Normalisere hogstklassefordelinga Økt uttak av hogstklasse V og mindre uttak av hogstklasse IV (ikke hogstmoden) Økt kunnskap om ressursen, veibygging og økt avvirkning i vanskelig terreng.	Fokus på verdiøkning fra hogstklasse IV til V (hogstmoden) Større fokus på økt samhandling om driftssamarbeid - På forskudd med planleggingen av drifter – samarbeid med naboen - Tett dialog med tømmerkjøper/skogbruksleder - Utnytte de økonomiske virkemidlene - Fokus på nye eiere – motivasjons-/informasjonsarbeid Bevisstgjøre næringa på konsekvenser av ungskoghogst.	Årlig	Skogeierlag og admin
3.2. Oppfølging av hogging og etablering av innmarksbeite på skogareal..	Følge opp 3-årskravet for planting ved å lage kommunal oversikt over hogsttidspunkt – internsystem for oppfølging		Admin
3.3. Aktivt og inkluderende skogbruksmiljø – forutsetning for høy aktivitet i skogen.	- Skogdager, skogkvelder - Samhandling med skole - Synlig på martnan og lignende - Informasjon til kommunestyret - Aktivt styre i skogeierlaget		Admin
3.4. Bærekraftig skogproduksjon med fokus på foryngelse og ungskogpleie	- Håndhevelse av foryngelsesplikt - Opprettholde høy tilskuddssats for ungskogpleie - Økt beiting i ungsbogen - Deltakelse i prosjektet «Skogsatsing Trøndelag» med finansiering av skogpårdriver		Skogeierlag
3.5. Økonomiske virkemidler tilpasset lokale forhold	Oppfølging av hovedplan vei - Synliggjøre behovet for et bredt spekter av økonomiske virkemidler - Påvirke at tilskuddsprofilen i Trøndelag blir differensiert og tilpasset lokale forhold - Sikre tilskudd til traktorveger og lang transport. - Bistå til realisering og gjennomføring av vegprosjekter		Admin
3.6. Bedre trafiksikkerhet	Skog- og krattrydding langs vei gjennomføres i deler av kommunen. Gjeninnføring av bioenergitilskudd.		Faglagene Politikerne
			Politikerne, admin og skogeierlag
			Politikerne

3.7. Bedre viltforvaltning	- Plan for uttak av skadedyr - Forhindre skade på rundballer og avling. - Restkvoteordning?	Kontinuerlig	Viltfaglig råd og faglagene
3.8. Rovviltbestand i henhold til vedtatte bestandsmål.	Arbeide for et «rovdyrfritt» Fosen i henhold til vedtatte bestandsmål.		Politikerne
3.9. Beholde lokalt eierskap på skogbrukseieendommer	Eierne har ansvaret for en helhetlig ressursforvaltning. Indre Fosen kommune mener at en eier som selv bor på eiendommen, eller i Indre Fosen kommunen, har bedre grunnlag til å ivareta skogbrukseieendommens ressurser i et langsiktig perspektiv enn de som ikke bor i kommunen.	Kontinuerlig	Politikerne og admin

Hovedmål 4: Landbruket i Indre Fosen skal kjennetegnes av kompetanse og lønnsomhet og ha fokus på rekruttering

Delmål	Tiltak	Gjennomføres i	Ansvarlig
4.1. Grunnutdanning, videreutdanning og rådgivning	- Agronomkurs; kveldskurs for bønder uten landbruksutdanning - Studieringer - Lærlingordning i landbruket - Datakurs; nyttige nettsteder og søknader på nett - Kompetanseutveksling på synergier i økologisk og konvensjonell drift - Økt bruk av digitale løsninger		Landbrukskolene Faglagene Admin Norsk landbruksråd Alle
4.2. Øke bondens muligheter for økonomisk styring	- Opplæring i registrering av rovdyrobservasjoner - og kadaverfunnregistreringer på internett - Eierskiftekurs - Videreformidling av fagkurs - Kursing i økonomi og regnskap - Heve kompetansen til regnskapskontorene om skogfundsordningen		
4.3 Kompetente avløsere for landbruket	Avløserkurs for ungdom (og andre) Se på muligheter for samarbeid avløserlag og bygdetjenester – felles nettplattform for tjenester		Bondelag, avløserlag og bygdetjenester
4.4. Informasjonsflyt	Tilpassing av informasjonsmengde og kanal.		Admin
4.5 Arbeide aktivt for «unge bønder» -fora	-Treffplass for kommende og nye gårdbrukere. «Nye bønder»-møter. -Se på pågående rekrutteringsprosjekter og lage et lite nytt konkret prosjekt for Fosen		Bondelagene Admin og bondelagene
4.6. Skaffe bedre beslutningsgrunnlag for avgjørelser/utvikling	Videreformidling av mentorordningene for økt bruk av disse Bruk av gårdsråd der det er ønskelig/behov		Admin og aktørene Admin

Hovedmål 5: Landbruket i Indre Fosen skal arbeide for bedre klima, miljø og bærekraft

Delmål	Tiltak	Gjennomføres i	Ansvarlig
5.1. Redusere utslipp av klimagasser fra jordbruket	- Økt gjødsellagerkapasitet gjennom tett dekke og flere felles lagere - Tidlig spredning av husdyrgjødsel - Nedfelling av husdyrgjødsel - Aktivt jord- og skogbruk - Oppfølging klimaskog - Klimakalkulator på gården - Redusere transportbehovet	Hele perioden	Admin, faglagene
5.2. Redusere utslipp av næringsstoffer fra jordbruket	- Komplette og riktig dimensjonerte hydrotekniske anlegg - Jord i god hevd - Kantsoner/buffersoner	Hele perioden	Admin
5.3. Redusert bruk av sprøytemidler og andre giftstoffer i landbruket	- Fokus på vekstskifte, gjenlegg sprøytetidspunkt. - Økt bruk av ugrasharving. - Integrert plantevern		Rådgivere (Norsk landbruksrådgivning)
5.4. Økt bruk av tre i bygninger	Tilskudd til bruk av tre i bygninger (IN) og kommunale virkemidler (CO ₂ -opptak).	Hele perioden	Rådgivere, politikere
5.5. Bedre energiutnytting og elektrifisering	Økt kunnskap om bruk av nye energikilder og ny teknologi	Kontinuerlig	Rådgivere
5.6. Mindre forsøpling og brenning.	Riktig avfallshåndtering. Gode gjenbruks- og returordninger for næringa. Landbruksplasten blir ikke hentet. Dette må gjøres noe med, og det må sees på løsning	2020	Faglagene og admin
5.7. Sikre/forbedre leveområder for ville pollinerende insekter og ivareta biologisk mangfold	- Aktiv skjøtsel av slåttemark, naturbeitemarker og andre biologisk verdifulle arealer i kommunen. - Kartlegging og utarbeidelse av skjøtelsplaner for flere arealer. - Ivareta/etablere kantsoner, åkerholmer, korridorer o.l.	Hele perioden	Admin
5.8. Bidra til å nå miljømål for vassdragene i Indre Fosen	Sette ned en egen faggruppe landbruk.	2021	Admin
5.9. Reduksjon av transportbehov	Mediasaker som viser gode eksempler på - redusert transport - redusert behovet for transport (arrondering, «byttelapp-system») - energieffektivisering av transport (fôr og gjødsel)	Hele perioden	Faglagene og admin